

GOSPODARSTVO

Sadje — naš kruh! Ne zraste nam dosti samega kruha, zraste pa še ene ga in drugega, kar nam kruh zelo nadomestuje, prehrano zboljša in po cenl. To stori pred vsem — sadje. Sadje je danes že eno glavnih prehranjevalnih sredstev pri mnogih narodih, tako pri Angležih, Nemcih, a najbolj pri Rusih. — Sadje je redilno. 7 kg sadja zaleže po prehranjevalni vrednosti toliko kot 1 kg kruha. Še bolj pa je zdravilno! Nam diši sadje, ko nam nobena druga jed ne ugaja več. Zmerno uživanje sadja vpliva zaradi posebnih snovi, ki jih sadje ima, na celotni živčni sistem, na prebavo in na krepčanje mozga. — Zdaj je sadje tu! Čaka, da ga pospravimo za hrano. Podrobnejše tu ne moremo popisati, kako je dolžnost ravno naših gospodinj, da si v tem oziru spopolnijo svoje znanje. Mnoge so, ki si bi lahko zelo zmanjšale skrb za prehrano, ako bi znale pravilno uporabiti sadje. Toplo jim zato priporočamo knjigi: »Konserviranje sadja« in »Sadje v gospodinjstvu«. Denar, ki se ga za te knjige izda, se v prvem letu stokrat poplača!

Sadni ogled v Slovenjgradcu. Z veseljem opažamo novo prebujenje naših kmetovalcev v naši Mislinjski dolini. Veliko je namreč postalo veselje za gojitev sadjarstva, ki je ena najdobitikanosnejša panoga kmeta, to ljubko in nežno delo v sadovnjaku, ki človeka blaži, ko z radostjo gleda spomladi bujno cvetje, a v jeseni sad svojega dela in dobroto božjo, ko se drevesa pripogibljujejo pod težo sadežev. — Sadjarska podružnica v Slov. Gradcu pa je uvidela vse te vrline praktičnega sadjarstva ter potrebo večjega poznanja sadja, zato bo priredila v nedeljo, dne 14. t. m. v okrajni hranilnici v Slovenjgradcu celodnevno prireditve: sadni ogled, kjer bodo razstavljene vse sorte tu se pridelujočega sadja. Da pa bo vsa prireditve dovršenejša, bo ob pol desetih dopoldne predaval naš priljubljeni apostol sadjarstva in oblastni poslanec g. Levstik iz Celja. V to svrhu pa prinesite svoje sadeže, da se sortirajo, že v petek, dne 12. in v soboto, 13. oktobra v okrajno hranilnico. Zatorej vsi prijatelji sadjarstva na svidenje dne 14. t. m., kjer dobimo nove ko rajže in veselja ter vidimo uspehe našega kmeta!

Sadna razstava v Ljubljani. Ob priliki velike razstave »Tisk«, ki bo na ljubljanskem velesejmu od 7. do 21. oktobra, bo isti priključena tudi razstava sadja, zvezana s sadnim sejmom. Navzlic temu, da letošnja sadna letina ni posebno bogata, se je pa vendar posrečilo zbrati veliko množino izbranega sadja. Do sedaj so že prijavljene sledeče vrste: zgodnja zimska jabolka: ananas, zlata parmena, belfleur, pisani kardinal, bismark itd. Pozna zimska jabolka: kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošančkar, londonski pe-

ping, boskopski kosmač, janathan, šanmpanjska reneta, baumanova reneta itd. Hruške: avranžka, blumenbahovka, pastorovka itd. Vse sadje bo lepo, pravilno vloženo v amerik. zabojih od 20 do 25 kg.

Sadni trg je sedaj najbolj živahen. Vagone sadja se sedaj dnevno izvažajo. Cena lepemu obranemu sadju je 3—4 Din, celo že tudi 4.50 Din za 1 kg. Večina sadja bo sedaj prodana, ker pozneje ne bo več tujih nakupovalcev.

*

Jajca — eden najvažnejših predmetov za izvoz. Kako se da tudi z malim blagom napraviti vendar le velik promet, nam jasno kaže trgovina z jajci. V letošnjih sedmih mesecih je naša država izvozila za 334 milijonov dinarjev jajc. Samo lesa je izvozila še za večjo svoto, nato pa so takoj jajca na vrsti. Na zunanjih trgih se danes zelo poprašuje po jajcih iz Jugoslavije. Zato plačujejo jajca v Zagrebu po 1 Din do 1.50 Din. — V preteklih sedmih mesecih smo izvozili jajc v Italijo za 95 milijonov, v Nemčijo za 91 milijonov, v Švico za 78 milijonov Din.

Izvoz jajc, fižola, gob itd. Neka italijanska eksportna tvrdka želi stopiti v stike s tukajšnjimi izvozniki za kanada ranetna jabolka, fižol, suhe gobe itd. Interesenti dobijo naslov v tajništvu sreskega gremija trgovcev v Celju (prosimo, da se pazi na natančen naslov gremija), kamor se naj nemudoma obrnejo. Načelstvo.

Prodajne zadruge za jajca. Že iz notice, da je izvoz jajc iz Jugoslavije tolik, da so jajca kot izvozno blago na drugem mestu, se pokaže važnost organiziranja zadrug za odprodajo jajc. V našem kmetijskem združenstvu v tem oziru še nismo začeli. V celi Sloveniji je le ena taka zadruga, ki pa je last trgovcev. Na Nemškem pa so že spoznali, da je to nujno potrebno in so se tega dela že lotili. Posebno na Danskem pa so sijajno organizirani. Tam je bila ustanovljena na taka zadruga leta 1895. Leta 1925 je imela nad 45.000 članov. Izvoz, ki ga je izvršila, je to leto znašal 25 milijonov danskih kron, ali 380 milijonov naših dinarjev. Tudi v tem oziru je potrebno, da razmišljajo naši kmetje: Ceno kmetiskim pridelkom bomo dvignili le potem organizacije prodajnih zadrug!

*

Vinski trg. Zadnjič objavljene najnižje cene so takoj vplivale na vinski trgovino, ki je imela pripravljene nižje postavke. Lepo vreme, ki se je začelo, je zaustavilo trgatev. Vinogradniki samo podbirajo nagnite sladkorja, cena mu je 3 Din za liter. V gostilnah se prodaja mošt po 12 D. Splošno bo cena moštu 4—8 Din. Na ceno zna pač vplivati to, da vinogradniki nimajo dosti posode in bodo morali zato dati mošt za vsako ceno.

Hmeljski trg. Vojvodinski hmelj se plačuje do 35 Din, slabo blago seveda ceneje. — V Savinjski dolini je trgovanje manj živahno. Nad polovi-

co hmelja je prodanega. Cene ne gredo do kvišku, kakor bi se želelo. Najvišja cena je bila 40 Din.

Kje je zlato? Zlato, ta redka, svetla kovina, ki je ravno zaradi tega tako izkana in draga, tvori danes podlago, na kateri se izračunava vrednost denarja. Največ kovanega zlata je sedaj v Ameriki in sicer do 40 odstotkov vsega zlata na svetu sploh, 12 odstotkov pa ga je na Angleškem. Kje se kopljejo zlato? Zlato se kopljejo največ v Transvalu v Južni Afriki, ga je pa še tudi nekaj žil v Ameriki, Afriki, Aziji. Evropa ima le dve žili: na Francoskem eno in na Madžarskem eno, pa sta obe malopomembni.

Vrednost denarja: 1 laška lira je 2.97 Din, 1 avstrijski šiling 8.02 Din, 1 nemška marka 13.57 Din, 1 madžarski pengö 9.98 Din, 1 francoski frank 2.21 Din, 1 švicarski frank 10.96 Din, 1 angleški funt 276 Din, 1 ameriški dolar 56.90 Din.

Sejmsko poročilo z dne 25. septembra 1928 Na svinjski sejmu je bilo pripeljanih 405 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad 100 do 125 Din, 7—9 tednov stari 225 do 250 Din, 3—4 mesece stari 360 do 440 Din, 5—7 mesecev stari 480 do 500 Din, 8—10 mesecev stari 550 do 650 D, 1 leto stari 1000 do 1300 Din, 1 kg žive teže 10 do 12.50 Din, 1 kg mrtve teže 16 do 18 Din. Prodalo se je 237 komadov.

Ali je divjačina za povzdigo kmetijstva?

Povsod po časopisih se nam priporočajo in ponujajo vsakovrstna sredstva za pokončevanje raznih rastlinskih zajedalcev in škodljivcev. A pokončevanje nad vse škodljive divjačine nam je pa na vso moč zabranjeno. Že razni ptiči in veverice za več košev sadja raznosijo že samo enemu posestniku na leto. Jazbeci tudi uničijo mnogo koruze, zajci pa razne na sade in sadna drevesa popravljajo! So posestniki, ki jim je zajec v enem letu nad 50, drugim pa nad 260 sadnih dreves uničil; tretjemu pa nad 300 cepljenih vinskih trt obžrl, da so se vse posušile. Divja svinja tudi vse poruže, kamor pride. Lisice nam požrejo tudi mnogo kokoši. Po 5, 15, pa tudi nad 20 kokoši vzameta lisica in jastreb enemu posestniku na leto. Za več milijonov škode naredi divjačina vsako leto kmetom. Vsa škoda se pa nikoli ne plača, saj se še pravično ceniti ne more, zato ker divjačina ne požre kar vse odkraja, požre le tam, kjer se največ škode naredi. Naj pride ena lačna srna le za eno uro v zelenjadni vrt kje v mestu, bode videl, koliko bi mu požrla in pomandrala. Nam kmetom pa vsa divjačina leto za letom škodo dela in nam proste pridelke uničuje. Ali je to za povzdigo kmetijstva? Kdor hoče divjačino gojiti, naj jo goji v ograjenem gozdu. Ne pa tako, da se sme povsod sprehati in nam pridelke uničevati. Divjačina desetkrat, pa tudi po stokrat več škode naredi, kakor je pa sama vredna. Kaj nam koristi, če dobi občina cele tisočake za lov! Ker je posestni-

kov mnogo v občini, zato pride na enega komaj ene male dinarje k davku v korist. Če bomo vse druge davke plačali, še bomo plačali tisti male dinarje, ki nam jih lov plača. Divjačini se pa ne bomo vklanjali! Političarji v Združenih državah Severne Amerike imajo menda tudi glave, pa le pustijo, da si smejo farmerji braniti pridelke. V Srbiji si tudi sme ubraniti, kar si kdo pridelal. Le nas še tlači ta stari, krivični, grajski zakon. In sedanji lovci nam pa še divjačino od drugod uvažajo. Letošnji »Sadjar in vrtnar« piše na strani 32, da je neka lovska družba kupila 40 rodovitnejših zajcev in so jih nam izpustili. Za vsakega tistega zajca so dali 1400 Din. Mi odločno zahtevamo ukinitve varstva nad divjačino! Vsak kmet naj ima pravico postreliti divjačino, ki mu dela škodo! Dajte prostost našemu kmetu, ki živež prideluje, ne pa divjačini, ki nam ga uničuje! Saj nam to po vsej pravici in zdravi pameti tudi gre. Zato prosimo in pozivamo vse gospode poslance, da vzamejo to stvar v roke ter da se nam ta pravična želja kmalu usliši. Zato bo Vam gotovo vsak razumen kmet pri srčno hvaležen!

DOPISI

Novosti od Sv. Miklavža. Dež zadnjih dni je povzročil v vinogradih veliko izpremembro. Vroče, solnčno poletje je obljubljalo trgateg, kakoršne že dolgo ni bilo. Vinogradi so bili lepi, da se jih človek ni mogel nagledati. Prišel pa je dež. Sledovi so se takoj poznali. Grozdje je začelo pokati. Za prvim je prišel drugi, ki je naredil še več škode. Na grozdju se je pojavilo gnitje. Škode je precej. Nekateri so že začeli s trgatvijo. Ker grozdje še ni popolnoma zrelo, tudi mošt ni tako slaček kot navadno. A drugi zaupajo napovedi o lepem vremenu in čakajo. V splošnem se trgateg začne krog 15. t. m., ako ne bode zopet večjih nalivov. — V Vinskem vrhu živi eden najstarejših zakonskih parov v župniji. To je teta gosp. pom. škofa dr. Tomažiča in njen mož. Teta šteje že 84 let, mož pa 80. Gospodari in gospodinji mož, kateremu ni ni videti, da bi štel že 80 let. Še sedaj je veselega značaja in ni kmalu človeka, katerega ne bi spravil v smeh. Jena je slabotna. Delati ne more, ker so ji odpovedale noge in oči. Na odlikovanje, ki ga je dobil g. dr. Tomažič, sta seveda zelo ponosna. — Pri neki poravnavi z g. G. je daroval g. P. prostovoljnemu gasilnemu društvu 300 Din, ubožnemu skladu pa 200 Din. Kakor prvi tako drugi so dar hvaležno sprejeli.

Sv. Anton v Slov. gor. Ravno nasprotno se uresničujejo besede slavnostnega govornika dr. Milana Goriškega ob priliki otvoritve liberalne Tušakove dvorane. Človek se narodi kot živina in le v dvoranah, kjer se shajajo ljudje Goriške sorte, postane človek. Razni predmeti, ki so se našli krog omenjene dvorane, pa pričajo, da se je gospod doktor smotil in da je včasih narobe

res. Zato pa proč od dvorane, kjer je tvorilca za liberalce in orjunaše. Pomnimo, mo-že iz vrst SLS, pošteni fantje, žene in dekleta, oni moder pregovor: »Povej mi, s kom občuješ, in jaz ti bom povedal, kdo da si!« Tušakova dvorana ni za nas, ampak le za orjunaško gospodo!

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Umestno in potrebno se nam zdi opomniti nekatere lahko mišljene gospodarje na odredbe, izdane od naših občin glede takozvanih balov ali plesov ob priliki likanja ali kuhanja in drugega jesenskega nočnega dela. Odredbe, ki prepovedujejo brez dovoljenja občine vsako godbo in plesanje, so še zmirom v veljavi. Vidi pa se potreba, da se vedno znova razglasijo, ker jih navadno naša mladina prehitro pozabi. Žalostno pa je, da bi si rade celo nekatere krščanske hiše omadeževale svojo dobro ime s prepovedanimi pohujšljivimi plesi. Opozarjamo na oklice naših občin, ki predvidevajo kazni z primerno globlo zlasti hišnemu gospodarju, godcu in celo plesalcem, ki se ne pokorijo tem odredbam. Zato proč s to grdo razvado, ki daje najlepšo priliko za razne žalostne izgrede med mladino. Priporočljivo bi bilo tudi drugim občinam, da v istem smislu zabranijo vse nesrečne plesne, oziroma bale, ki delajo toliko moralne škode med našim dobrim narodom!

Polenšak pri Ptuj. Pretekli teden je naš zapustil naš šolski upravitelj g. Slavko Kegl ter se preselil na svoje novo mesto k Sv. Jakobu v Slov. gor. Vi ste sicer, g. Kegl, odšli od nas, a Vaša požrtvovalnost in agilnost ter podjetnost pa ostane med nami zapisana z zlatimi črkami, nam v ponos, Vam, g. Kegl, pa v čast in hvalo. Naj naštejem le nekoliko Vaših dobrih del, katerih se pa sicer mnogo naših župljanov niti ne zaveda, bodisi iz nezavednosti ali pa iz grde nevošljivosti. Vi ste nam pokazali s svojim poštenim vodstvom in trudom, kako se mora gospodariti, da se tudi kaj doseže. Prenovili ste pol šolskega poslopja, napravili lepo leseno novo ograjo, dali izkopati in urediti za šolo tako prepotreben nov studenec, katerega so naši gg. naprednjaki skupno z poprejšnjim učiteljstvom delali že dolga leta, namreč z obljubami in dolgim praznim govorčenjem. Ali ni to lep uspeh in delo? Kdo pa nam je uredil našo posojilnico, če ne g. Kegl? Bili ste edini, ki ste upeljali zopet v šoli lep red in popravili mnogo, kar so zakrivali prejšnji gg. učitelji. Bili ste vzoren in veren katoliški mož-učitelj, ki ste se vedno zavedali svoje stanovske dolžnosti do otrok in do Boga. To je torej le en mali opis Vašega trudapolnega dela, ki ste ga častno izvršili. Za Vami na Vešem novem mestu kličemo vsi dobri in pošteni Polenšani: G. Kegl, bodi Vam prisrčna zahvala za mnogo-katero nam izkazano naklonjenost in prijaznost in Bog Vas živi!

Ormož. To poletje je zahtevala Drava pri Ormožu več človeških žrtev. Tudi zadnji dan, ko se je bilo mogoče še kopati, je izginila v njenih valovih učenka III. razreda meščanske šole, E. Lorber. Sploh se dozdeva, da kopalci premalo upoštevajo Dravine lastnosti in je ravno to vzrok mnogim smrtnim nesrečam. — Kakor se sliši, mestni zapor že nekaj dni nima nobenega stanovanca. Zadnji kaznjenež je namreč umrl. Hudo-mišni jeziki govorijo, da je pazniku kar dolg čas, ker nima nobene skrbi. Morda se že v kratkem zopet ujame kak ptič! — Meščanska šola od leta do leta narašča. V prvem razredu je letos nad 50 učencev in se je morala otvoriti paralelka. Sploh ni nič čudnega, da je število učencev tako visoko, ker daleč naokoli ni druge podobne šole.

Dolgoše pri Hočah. Po daljšem bolehanju je umrl tukaj g. Peter Kreitner, prej dolga leta župan in do smrti cerkveni ključar. Bil je blag mož, mirnega značaja in pri vseh priljubljen. Gotovo so se izpolnile nad njim

besede: Blagor mirnim, ker bodo otroci božji imenovani!

Zgornja Poljskava. V nedeljo, dne 30. septembra t. l., smo položili v grob materi zemlji ob ogromni udeležbi občinstva pridnega in vzornega mladeniča Edvarda Šuntner, po domače Strgarjevega Edla. Umrl je nenadne smrti, pred dnevi še čil in zdrav, vsled zastrupljenja krvi na roki, v najlepši moški dobi 31 let. Rajni je bil blag in miren značaj, splošno priljubljen vsepovsod. Bil je pa tudi mladenič, kakoršnih sedanji čas in naš slovenski narod silno potrebuje. Bil je soustanovitelj in dolgoletni tajnik našega agilnega izobraževalnega društva »Skala«, kakor tudi ustanovitelj in dolgoletni načelnik društvenega tamburaškega zbora. Izguba, katera nas je zadela z njegovo smrtjo, bo na našem društvenem polju nenadomestljiva. Nadalje je bil požrtvovalen član že takoj od ustanovitve naše mlade in delavne požarne brambe, pri koji je vršil mesto mašinista pri motorni brizgalni. Kako je bil rajni priljubljen, so nam pričali mnogoštevilni venci pri pogrebu. Počivaj v miru, dragi nam nepozabni Edvard, naj ti bo vsemogočni Bog milostljiv sodnik! Domačim naše sožalje!

Sele pri Slovenjgradcu. Našo lično romarsko cerkev so kazile orgle, katerim kakor drugod vojna seveda ni prizanesla. Tako so žalostno zijale, piščalk oropane, v cerkev in tudi pele ne preveč prijetno, ko pa od rojstva, torej nad 30 let, niso bile nič osnažene. Zdaj jih je zelo dobro popravil mladi orglarski mojster g. Fr. Jenko iz St. Vida n. Ljubljano, ki je naredil n. pr. tudi velike orgle za katoliško cerkev v Belgradu. Velikodušno so nam z večjimi prispevki pomagali pri tem veliki dobrotniki naše cerkve g. Jožef Hovnik, po domače Zaberčnik, vele posestnik in lesni trgovec na Gornjih Selah, g. dr. Bratkovič, odvetnik v Slovenjgradcu, ki ima vedno odprto srce in odprte roke za našo cerkev, g. Jevšenak, fotograf v Dravogradu, ob poroki svoje sestre, Vrčnikove Rozke, pa je nabral g. Miha Hovnik, veleposestnik v starotrški fari, ki nam hodi brez plačno orglat, tudi večji znesek. Zdaj pridejo glasovi naših pevcev, zlasti sopran, ki je kar za na oder, do prave veljave. — Letina ne bo predobra. Je toča dne 29. julija zelo škodovala. Ljudstvo je nevoljno, ker ni od nikoder nikake podpore, niti odpisa davkov, kakor so bili vajeni v nekdanji Avstriji ob takih nesrečah.

Braslovče. Dne 30. septembra je obhajalo Prosvetno društvo Braslovče 40letnico obstoja, katera je bila združena s prosvetno razstavo prosvetnega okrožja Braslovče. Sodelovali so pevski zbori Vransko, St. Jurij, St. Pavel in Braslovče. Razstavo je obiskal ministrski predsednik g. dr. Korošec, kateri se je mudil ta dan v Braslovčah. Navzoči so bili dr. Natlačen s soprogo, dr. Slavič, kanonik dr. Vrabec, prof. Prijatelj itd. Prireditelj je bila manifestacija za našo prosveto v Savinjski dolini.

Solčava. Naši občinski odborniki so se zelo začudili, ko so brali v »Jutru« poročilo, da je naša občina imenovala premeščene glavarja imenovala za častnega občana. Nastane vprašanje: kedaj se je vršila ta seja, ali so bili povabljeni vsi občinski odborniki, ali je bil naznanjen dnevni red? Prosimo veliko županstvo, da posveti v to zagonetno zadevo, ker par liberalcev pri nas ne bo po želji tajništva demokratske stranke brez sodelovanja vseh občinskih odbor-nikov ukrepalo stvari, s katerimi se ne strinja ogromna večina prebivalstva. Mi hočemo to in ono od vlade, a imenujemo za častnega občana moža, katerega je vlada radi nešteti pritožb morala premestiti. Ali je to modro, ali je to v korist občine?

Solčava. Tu so razpisane občinske volitve. Vložena bo samo naša kandidatna lista. — Dne 8. septembra je imel naš poslanec Vl.